

УДК [[351.743:355.092]:[005.336:821'243]](477)(045)
DOI: 10.24144/2524-0609.2021.48.239-244

Лютий Володимир Миколайович
викладач служби мовної підготовки мовного відділення
Національна академія Національної гвардії України, м.Харків, Україна
liutyi37@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0003-0235-2475>

АНАЛІЗ СТАНУ МОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ОФІЦЕРІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ

Анотація. Враховуючи входження України в європейський простір, курс інтеграції в НАТО та те, що офіцери НГУ постійно залучаються до заходів міжнародного співробітництва, у статті здійснено аналіз стану розвитку мовної компетентності офіцерів НГУ та систематизовано результати опитувань та анкетувань щодо стану та тенденцій розвитку мовної компетентності офіцерів НГУ, окреслено ключові характеристики сформованості мовної компетентності офіцерів, їх готовності до самоосвіти та формування мовної компетентності. З метою визначення сучасного стану сформованості мовної компетентності офіцерів НГУ та ставлення офіцерів до інноваційних технологій та технологій дистанційного навчання при формуванні мовної компетентності проведено моніторингове дослідження методом анкетування офіцерів НГУ. Актуальною проблемою підготовки офіцерів НГУ вважаємо створення різноманітних умов для її вивчення: організаційних, педагогічних, технічних, нормативних; врахування рівня знання мови офіцерами і диференціація навчання на цій основі; вдосконалення змісту і методик викладання іноземної мови відповідно до посадових обов'язків офіцерів з урахуванням специфіки діяльності військових частин НГУ; формування позитивної мотивації до вивчення мови у офіцерів; забезпечення іншомовної практики для офіцерів в щоденній діяльності та іншомовному середовищі; полікультурна підготовка офіцерів; підготовка офіцерів до ДН.

Ключові слова: офіцери НГУ; мовна компетентність; формування мовної компетентності; дистанційне навчання.

Актуальність дослідження. А враховуючи те, що офіцери НГУ постійно залучаються до заходів міжнародного співробітництва, то мовна компетенція в сучасних умовах є невід'ємною складовою професійних якостей та потребує постійного удосконалення відповідно до Положення про мовну підготовку особового складу ВВ МВС [1], та повинна підтверджуватися шляхом проходження офіцерами тестування за мовним стандартом NATO STANAG-6001 [2].

У своїх дослідженнях ми вже зазначали важливість вивчення стану сформованості мовної компетентності (МК) слухачів – офіцерів НГУ [3] та наголошували на потребі в сучасних умовах, розвитку мовної компетентності технологіями дистанційного навчання (ДН) [4]. Для ефективного її розвитку засобами дистанційного навчання нам потрібно було визначити стан її сформованості у офіцерів, які несуть службу в НГУ.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Поняття МК вивчали О.Лагодінський [5], Т. Вигранка [6], Н. Мельник [7], Д. Беґека [8], В. Крикун [10] та інші науковці. Її структура нами узагальнена в матеріалах робіт [3; 9]. В їх роботах розкриті методики формування іншомовної компетентності, основу якої складають основні положення технології змішаного навчання [10], спрямовані на формування професійної мовленнєвої компетентності [11], та інші. Але ці методики хоча і використовуються при вивченні закономірностей та особливостей процесу формування МК у будь-якому типі навчального закладу і застосовуються при дослідженні навчання конкретної МК, але не враховують специфіку службово-бойової діяльності військових частин НГУ, що, у свою чергу, ускладнює процес формування МК офіцерів військових частин НГУ. Подібні дослідження вже проводили В.Крикун [10], Л. Гріднєва [12], О.Мамонова [13] та інші. Але дослідники акцентували свою увагу на вивченні стану сформованості іншомовної компетентності військовослужбовців Збройних сил України (ЗСУ) або працівників системи МВС, питання же дослідження стану сформованості МК офіцерів НГУ не

була приділена певна увага.

Виділення невирішених частин загальної проблеми. Враховуючи сучасні реалії стану сформованості МК офіцерів НГУ, автори вважають за потрібне вивчення стану сформованості МК офіцерів НГУ, яка є індикатором готовності офіцерів до участі у заходах міжнародного співробітництва, а також стану спроможності НГУ приймати участь у таких заходах загалом. Тому **метою статті** є аналіз стану сформованості МК офіцерів НГУ та визначення тенденцій і перспектив успішного розвитку МК.

Методи дослідження: аналіз результатів анкетування, анкетування офіцерів НГУ, узагальнення та систематизація отриманих результатів.

Нами використовувалося анкетування офіцерів як основний метод дослідження розвитку мовної компетентності офіцерів. Це було моніторингове дослідження серед офіцерів НГУ, які проходять службу в різних куточках України і пов'язані із застосуванням іноземної мови по службі, виявили бажання взяти участь в анкетуванні.

Анкета включала до себе питання, які відбивали структуру мовної компетентності офіцерів НГУ, що була розкрита нами у попередніх роботах, їх досвід мовної підготовки, ставлення і досвід офіцерів до дистанційного навчання і інтерактивних технологій, які раніше ними майже не використовувалися, виходячи з наших спостережень за мовною підготовкою офіцерів НГУ (46 питань).

Анкета містила 8 питань щодо самоаналізу мовної підготовки офіцерів НГУ, 10 питань щодо технологій ДН, 17 – досвіду вивчення та застосування мов офіцерами. Ці питання ми склали самі, враховуючи теоретичні дослідження з проблеми. Нами було складено анкету для її вивчення, виходячи із завдань дослідження, структури МК, сучасного стану організації ДН. Запропоновані результати обговорено на засіданні мовного відділу Національної академії НГУ (протокол № 2 від 14.06.2020 р.) та використані в науково-дослідній роботі кафедри філології, перекладу та стратегічних комунікацій Національної академії НГУ «Виявлення залежності рівня сформова-

ності компетентності спілкування іноземною мовою здобувачів вищої освіти НА НГУ від використання віртуальних навчальних середовищ та елементів дистанційного навчання в освітньому процесі» (протокол Науково-організаційного відділу Національної академії НГУ № 29 від 26.02.2021 року).

Виклад основного матеріалу. Отже, визначення сучасного стану сформованості МК офіцерів НГУ розпочиналося з їхнього анкетування. Анкетування допомогло визначити самооцінку досліджуваних щодо сформованості того чи іншого компонента МК. В опитуванні взяло участь 150 осіб з числа офіцерів НГУ військових частин на всій території України, які виявили бажання відповісти на питання і мають відношення до використання іноземних мов у своїй військово-професійній діяльності. Опитано близько 51,3 % (77) респондентів віком від 30–40 років, до 30 років – 34,6 % (52), та понад 40 років – 14,6 % (22). Кількість респондентів чоловічої та жіночої статі розподілилась на 83,3 % (125) та 16,6 % (25) відповідно, що відображає наявну кількість жінок та чоловіків серед офіцерів в підрозділах НГУ. Більша кількість із опитаних вже має вислугу років понад 10 років 62,0% (93), від 5–10 років 14,7% (22) та 3–5 років 23,3% (35), але досвід участі в операціях з підтримки миру та безпеки під егідою НАТО, ЄС чи ООН має лише 7,3% (11), а решта 92,7% (139) – не має такого досвіду. Тобто лише 7,3% опитаних мали досвід щоденного спілкування іноземною мовою в іншомовному середовищі.

Більшість опитаних, а це 68,0% (102), володіє лише однією іноземною мовою, двома 30,1% (46), і лише незначний відсоток або володіють декількома мовами або жодною іноземною мовою та вивчали до навчання у ВНЗ англійську мову 80,0% (120), французьку та німецьку мови вивчало по 7,3% (11) опитаних відповідно. Решта вивчали китайську, турецьку або польську мови, але відсоток цих осіб дуже незначний. Респонденти зазначають, до вивчення мови у ВВНЗ рівень іноземної мови був у переважній більшості на рівні А1 – 23,3 % (35), та В1 – 34,7% (52), а на рівні А2, В2 та С2 по 10,6 % (16) відповідно і С1 – 9,3 % (14). Отже, лише ті, хто має рівні мови В2, С1 та С2 (загалом близько 30%) сьогодні здатні перебувати в іншомовному середовищі і виконувати професійні функції зі знанням мови. Відсоток на позначення строків на вивчення мови респондентами виявився майже рівномірний: не більше 2 років – 20,0% (30); 2-4 роки – 29,3% (44); 4-6 років – 20,0% (30); більше 6 років – 30,7% (46). При цьому чи більший термін вивчення мови, тим більше рівень володіння нею. Але близько 10% офіцерів вивчення мови протягом тривалого періоду не дала при звичайному навчанні необхідного рівня В2, С1 та С2.

Більшість респондентів зазначили, що набували компетентності у спілкуванні іноземною мовою у ВВНЗ України 76,0% (114) на тактичному рівні навчання та на оперативному рівні навчання 32,7% (49), а також 36,7 % (55) опитаних займалися самоосвітою. І лише незначна кількість військово-службовців мали можливість набуття компетентності у спілкуванні іноземною мовою на мовних курсах від НАТО 2,0 % (3), під час заходів міжнародного співробітництва (візити, навчання) 3,3 % (5) та під час участі у операціях з підтримання миру та безпеки 2,0 % (3). Певна частина офіцерів мала можливість на спеціалізованих курсах іноземної мови у НГ України 3,3% (5), на інтенсивних курсах вивчення іноземної мови у НГ України 7,3% (11) та на курсах перепідготовки та підвищення кваліфікації 2,0 % (3). Враховуючи незначний відсоток перебування офіцерів у

іншомовному середовищі для виконання службових завдань, відзначимо, що існуюча система навчання іноземній мові не забезпечує їх потреб в іншомовній освіті, потрібні зміни в змісті та організації навчання у ВВНЗ, де навчалися більшість офіцерів.

Згідно з результатами анкетування основними мотивами до вивчення іноземної мови є можливість подальшого професійного розвитку та самореалізації 74,7% (112), участь у заходах міжнародного співробітництва 30,7% (46), участь у операціях з підтримки миру та безпеки під егідою НАТО, ЄС чи ООН 29,3% (44), можливість повноцінного спілкування під час подорожей 43,3% (65), успішне проходження мовного тестування згідно вимог НАТО STANAG-6001 10,7% (16), надбавка до посадового окладу за знання іноземних мов 12,7% (19), безпосереднє спілкування із представниками іноземних країн 22,0% (33), навчання за кордоном 20,0% (30), можливість працювати з автентичними іноземними джерелами 9,3% (14), почуття безпеки за кордоном 14,7% (22). Всі ці мотиви відносяться до професійних та соціальних.

Окрім всього респонденти окремо виділяють і мотиви, які сприяють вивченню ІМ:

– *пізнавальні мотиви* (отримання освіти у ВВНЗ (НА НГУ) 22,0% (33); кваліфікація викладача та його допомога 14% (21); бажання розвиватися як професіонал 10,0 % (15); отримання освіти за кордоном; здійснення поїздок та подорожування за кордоном; правильно організовані заняття; використання мови як на службі так і в побуті; окрім того виділяють прослуховування аудіофайлів 6% (9) та наявність підручника з англійської граматики);

– *професійні мотиви* (перспектива отримання посади; участь в миротворчих операціях та міжнародних навчаннях 6% (9); взаємодія із партнерами із підрозділів НАТО; досвід офіцерів в ООН; змога перейняти досвід пов'язаний з рекрутингом).

Отже, офіцери в цілому є достатньо мотивованими до вивчення мови.

Покажемо те, що більшість офіцерів вказала що не використовували іноземну мову в іншомовному середовищі 72,7% (109), 12,7% (19) використовували мову до 1 місяця; більше 1 року 9,3% (14), а до 6 місяців та до 1 року 5,3% (8) загалом. І це підтверджується низькими показниками використання форм мовленнєвої діяльності у вивченні іноземних мов. Так, 9,3 (14)% респондентів зазначають, що часто читають іноземну літературу, іноді 58,0% (87) і ніколи 32,7% (49); 11,3% (17) респондентів зазначають, що часто переглядають кінофільми іноземною мовою, іноді 54,7% (82) і ніколи 34,7% (52); 7,3% (11) респондентів зазначають, що часто доводиться читати іноземною мовою у професійній діяльності, іноді 67,3% (101) і ніколи 25,3% (38); 12,7% (19) респондентів зазначають, що часто доводиться сприймати на слух іноземну мову у своїй професійній діяльності, іноді 65,3% (98) і ніколи 22,0% (33); 9,3% (14) респондентів зазначають, що часто доводиться писати іноземною мовою у своїй професійній діяльності, іноді 52,7% (79) і ніколи 38,0% (57).

Окрім того, респонденти зазначають, що кількість ситуацій, що вимагають знання іноземної мови у службово-діловій взаємодії досить невелика. А саме, спілкування з іноземними колегами під час виконання своїх функціональних (посадових) обов'язків не відбувається взагалі 36,7% (55), рідко 16,7% (25), іноді 36,7% (55), часто та щодня 7,3% (11) та 3,3% (5) відповідно. Виходячи з того, що досить незначна кількість особового складу залучається до операцій з підтримання миру та безпеки під егідою ООН, то і спілкування з місцевим населенням іноземних

держав під час участі у міжнародних миротворчих операціях не відбувається взагалі 46,0% (69), рідко 11,3% (17), інколи 36,7% (55), часто та щодня 5,3% (8) та 2,0% (3) відповідно. Це означає, що є потреба в створенні іншомовного середовища під час вивчення мови, оскільки в реальності дочекатися такої ситуації важко. Окрім того, можна зауважити, що через низький рівень взаємодії НГУ із представниками правоохоронних формувань та Збройних сил (ЗС) іноземних держав офіцери на низькому рівні приймають участь у таких заходах.

Результати анкетування свідчать, що у брифінгах не приймають участь взагалі 42,0% (63), рідко 12,7% (19), інколи 34,7% (52), часто та щодня 7,3% (11) та 3,3% (5) відповідно; у переговорах не приймають участь взагалі 45,3% (68), рідко 14,7% (22), інколи 34,7% (52), часто та щодня 5,3% (8) та 0,7% (1) відповідно; у робочих зустрічах не приймають участь взагалі 45,3% (68), рідко 14,7% (22), інколи 32,7% (49), часто та щодня 7,3% (11) та 0,7% (1) відповідно. Схожа статистика стосується у щодо прийняття участі офіцерів у нарадах, інструктажах та інших заходах взаємодії з іноземцями у правоохоронній сфері. З одного боку, це специфіка НГУ як збройного формування всередині держави, з іншого боку збільшення міжнародного співробітництва між правоохоронними структурами та подальша євроінтеграція все більше стає потрібною і в цій сфері, для чого і потрібна мова.

Найважливішими причинами недостатнього рівню стану сформованості МК офіцери НГУ відзначили такі: недостатній рівень загальної мовної підготовки для спілкування іноземною мовою з широкого кола питань, що стосуються повсякденної та професійної діяльності офіцерів 54,0% (81); недостатній рівень володіння спеціальною іноземною термінологією, відповідно до військової спеціальності та вимог, визначених за займаною або майбутньою посадою 51,3% (77); недостатній рівень знань про особливості основних видів службово-ділової взаємодії офіцерів (брифінги, офіційні та робочі зустрічі, переговори, наради, інструктажі, ділові бесіди та телефонні розмови) 12,7% (19); недостатній рівень володіння нормами та етикетними еталонами службово-ділового спілкування іноземною мовою 7,3% (11); недостатній рівень володіння соціокультурних нормами і правилами поведінки та спілкування з іноземцями 16,7% (25). Це важливо для вдосконалення змісту навчання іноземній мові.

Виходячи із результатів недостатнього рівню стану сформованості МК, респонденти виділили такі шляхи покращення рівня МК: збільшення спілкування з носіями мови 60,0% (90); забезпечення достатньою кількістю навчальних матеріалів 40,0% (60); включення підготовки з іноземної мови під керівництвом викладача до планів самопідготовки офіцерів 43,3% (65); збільшення терміну навчання 27,3% (41); оновлення матеріально-технічної бази для проведення занять 9,3% (14).

Окрім того, офіцери НГУ виокремлюють, хоча і у меншому ступені, такі питання покращення МК як: 1) роз'яснення перспектив того, що мова буде використовуватися після її вивчення; 2) включення вивчення іноземної мови (принаймні, англійської) в програму спеціальної підготовки; 3) заохочення особового складу, який володіє іноземною мовою у вигляді відряджень та інших заходів співробітництва з представниками країн ЄС, НАТО; 4) визначення першочергових категорій посад, які вимагають знання та використання іноземної мови; 5) внесення змін до функціональних обов'язків по посадах, що потребу-

ють знання і використання іноземної мови та першочергове направлення на курси вивчення іноземної мови посадових осіб, посади яких вимагають знання і використання іноземної мови.

Необхідність підвищення рівня мовної підготовки офіцерів НГУ вказується більшістю респондентів та визначають її як вкрай важливу 40,0% (60) та важливу 30,7% (46) і як бажану 23,3% (35). Незначний відсоток вважає мовну підготовку не важливою 5,3% (8). Це свідчить про професійну вмотивованість до вивчення мови офіцерами НГУ. На запитання «Якщо Вам запропонують кращу посаду, в обов'язки якої входить спілкування іноземною мовою, Ви...» 63,3% (95) респондентів відповіли, що погодяться, але доведеться попрацювати, щоб покращити свій рівень іноземної мови, 22,0% (33) погодяться, оскільки володіють англійською мовою, і 14,7% (22) відмовляться, оскільки не зможуть спілкуватися іноземною мовою. Це свідчить, що більшість офіцерів знов-таки мають професійні мотиви вивчення мови. Оцінюючи стан сформованості розвиненості мовленнєвих знань та умінь в повсякденній діяльності, переважна більшість респондентів їх визначила на рівні А1 – 16,7% (25), А2 – 16,0% (24) та В1 – 31,4% (47) і за рівнями В2 – 12,7% (19), С1 – 12,7% (19) та С2 – 9,3% (14), готовність до службово-ділового спілкування іноземною мовою під час виконання своїх функціональних (посадових) обов'язків була оцінена на рівні А1 – 23,3% (35), А2 – 18,0% (27) та В1 – 23,3% (35) відповідно і за рівнями В2 – 12,7% (19), С1 та С2 по 10,7% (16) відповідно, та до службово-ділової взаємодії в іншомовному полікультурному професійному середовищі офіцери вказали на стан сформованості МК на рівні А1 – 27,3% (41), А2 – 14,7% (22) та В1 – 27,3% (41) і за рівнями В2 – 9,3% (14), С1 та С2 по 10,7% (16) відповідно. Тобто майже однаково в полікультурному середовищі і під час виконання своїх посадових обов'язків офіцери готові використовувати мову, це одні і ті ж люди. І їх близько 30%. Вони знов-таки є професійно мотивованими на вивчення іноземних мов.

Аналізуючи форми та методи підтримання рівня володіння іноземною мовою, можемо зазначити, що переважна більшість робить акцент на вивчення іноземних слів 67,3% (101) та читанні текстів іноземною мовою 54,7% (82). Трохи менший відсоток респондентів прослуховують аудіо треки іноземною мовою та виконують завдання на аудіоаналізі 30,7% (46), переглядають фільми і серіали іноземною мовою 29,3% (44), вивчають правила і виконують вправи 18,7% (28). Окрім того певна кількість офіцерів користуються он-лайн ресурсами при вивченні ІМ 23,3% (35). І незначна кількість опитаних осіб спілкуються з носіями мови 14,7% (22), відвідують розмовні клуби 3,3% (5), відвідують екскурсії іноземною мовою 2,0% (3), займаються із репетитором 3,3% (5), пишуть твори та диктанти іноземною мовою 2,0% (3). Найчастіше іноземною мовою опитані читають: службові інструкції 9,3% (14), науково-технічні статті 7,3% (11), новинки на сайтах Інтернет 66,0% (99), документацію 9,3% (14), завдання під час перевірки 2,0% (3), вправи на заняттях та статті, історії по 2,0% (3) відповідно. Не доводилось читати вказані матеріали 3,3% (5) респондентів. Отже, значна кількість респондентів зазначила, що використання інноваційних технологій під час вивчення іноземних мов майже не використовується і опитувані продовжують формувати мовленнєві навички та вміння перевіряти та застарілими методами.

42,0% (63) респондентів на запитання «Із якими проблемами Ви зіткнулися у процесі вивчення

іноземної мови?» заперечили наявність проблем із вивченням іноземної мови. Але серед проблем, із якими респонденти зіткнулися у процесі вивчення іноземної мови виділяються такі: 1) брак часу на навчання 9,3% (14); 2) недостатня можливість контактувати з носіями мови 7,3% (11); 3) труднощі із опануванням професійної термінології 5,3 % (8); 4) недостатній словниковий запас 5,3% (8).

Окрім того офіцери зазначили і інші проблемні питання: 1) недостатня база матеріалів щодо сучасного сленгу та військової лексики; 2) невелика кількість аудіо та відео матеріалів; 3) труднощі із вивченням ІМ; 4) вивчення однієї мови у школі та іншої у ВВНЗ; 5) відсутність практики в спілкуванні до навчання; слабкі знання граматики; слабке сприйняття на слух; 6) недостатня практика спілкування під час навчання; 7) відсутність попередньої бази знання ІМ; 8) брак підготовлених фахівців; 9) труднощі в спілкуванні; 10) подолання мовного бар'єру (розкутість під час живого спілкування); 11) з часом забуваються граматичні норми, особливо в процесі опанування живої мови (розмовної з діалектизмами та жаргоном); 12) короткий проміжок часу, за який потрібно оволодіти великим обсягом інформації; 13) службове навантаження не дає в повному обсязі займатися; 14) особливості військової служби; 15) мала вірогідність практичного застосування іноземної мови; 16) непорозуміння; 17) особиста лінь; 18) пошук мотивації для розвитку. Ці дані свідчать про: необхідність змін в змісті іншомовної освіти, методах і формах викладання, створенні різноманітних умов для вивчення мови офіцерами.

На думку респондентів вважають, що у них сформовані наступні вміння пізнавальної діяльності: 1) вміння сприймати та систематизувати навчальний матеріал 83,3% (125); 2) вміння користуватися навчальною літературою 78,0% (117); 3) вміння працювати в мережі Інтернет 60,0% (90); 4) вміння усвідомлювати навчальний матеріал, виділяти в ньому головне 45,3% (68); 5) вміння працювати з електронними ресурсами 40,3% (61); 6) вміння вирішувати проблемні пізнавальні задачі 30,7% (46); 7) вміння здійснювати самоконтроль у навчальній діяльності 23,3% (35). 72,7% (109) респондентів визначають рівень власних умінь самостійної пізнавальної діяльності як середній, 18,0% (27) – як високий, і 9,3% (14) – як низький.

Так, найбільш ефективним засобом для самостійної пізнавальної діяльності офіцери вважають: відеоресурси 62,0% (93), друковані підручники та посібники 58,7% (88), електронні підручники та посібники 56,7% (85), та виконання тесових завдань 38,0% (57). Меншою популярністю користуються: конспект викладача 29,3% (44) та дистанційні курси 27,3% (41). Отже, загальних компетентностей у них достатньо для оволодіння іноземною мовою. Але, аналізуючи стан сформованості видів мовленнєвої діяльності, при використанні комп'ютера та інформаційно-комунікаційних технологій респонденти визначили читання 83,3% (125), як найбільш впливовим формуванню видом мовленнєвої діяльності. Решта визначилась наступним чином: аудіювання 30,7% (46), говоріння 29,3% (44) та письмо 42,0% (63). Але для повноцінної діяльності і спілкування потрібна взаємодія і комунікація в спілкуванні, лише читання цьому не сприяє. Тому в ІКТ для навчання офіцерів потрібні різні види мовленнєвої діяльності, різні методики її організації.

До використання інтерактивних технологій під час вивчення іноземної мови позитивно віднеслись 91,3% (137) офіцерів, 9,3% (14) – негативно поста-

вився до використання таких технологій. До використання ДН під час вивчення іноземної мови позитивно віднеслись 54,7% (82) респондентів, 40,3% (61) – негативно поставився до використання таких технологій і байдужість до цього питання виявили 5,3% (8) опитаних. Вбачають перспективи використання ДН 43,3% (65) опитаних, не бачать перспектив 34,7% (52) і 22,0% (33) – не визначилися із відповіддю. Про наявність досвіду використання ДН у процесі вивчення іноземної мови вказали 38,0% (57) опитаних, а про його відсутність 61,3% (92) відповідно. Це означає, що якщо інтерактивні технології офіцери сприймають, то ДН мови викликає у них певні упередження. А саме ДН найбільш потребує інтерактиву для успішного навчання спілкуванню.

Про відсутність проблем при використанні ДН у процесі вивчення іноземної мови зазначили 40,0% (60) та не використовують ДН 29,3% (44). Але все ж є і ті, хто зіткнувся із проблемами при використанні дистанційного навчання у процесі вивчення іноземної мови: 1) немає контакту з викладачами – 3,3% (5); 2) додаткове навантаження 2,0% (3); 3) відсутність живого спілкування 3,3% (5); 4) поганий доступ до мережі Інтернет 7,3% (11); 5) проблема перебування на службі під час навчання, постійно відволікають і вивчення мови стає просто неможливим 2,0% (3); 6) вимоги самоконтролю, розсіяння уваги – 2,0 % (3); 7) аудіювання 3,3% (5); 8) виникнення запитань, на які не було кому відповіді або допомогти 2,0 % (3); 8) навчання за допомогою інтернету та складність запам'ятовування навчального матеріалу 2,0% (3); 9) не завжди зручний розклад занять 2,0 % (3).

Дистанційне навчання розглядають як основне джерело навчальної інформації 14,7% (22) респондентів, як додаткове джерело навчальної інформації 30,0% (45), як те, до чого звертаюся епізодично 18,0% (27). Не користуюся ДН 36,7% (55) опитуваних. Отже, ДН вимагає попередньої підготовки до його впровадження серед офіцерів і формування у них позитивної мотивації до його використання. Якщо воно буде використовувати інтерактивні технології, офіцери більш прихильно до нього будуть ставитися.

Ті офіцери, які вже мали досвід користування технологіями ДН, до основних переваг відносять: 1) наявність достатньої кількості часу, вільного від аудиторних занять 7,3% (11); 2) додаткова інтенсифікація самоосвіти 22,0% (33); 3) розвиток особистої ініціативи 25,3% (38); 4) регулювання власного режиму навантаження 34,7% (52). Не визначилися в цьому питанні близько 11% респондентів. Та поряд з цим респонденти виділяють і низку недоліків ДН: а) недостатній особистий контакт з викладачем 62,0% (93); б) брак спілкування з однокурсниками 20,0% (30); в) надмірне навантаження студента 5,3% (8); г) недостатнє забезпечення навчального контенту з предмету 9,3% (14); д) за умов неможливості звільнення від виконання службово-бойових завдань на період проведення ДН, наявність низького результату вивчення іноземної мови. Тому можна зазначити, що зміни в змісті і методиках викладання є потрібними.

При наявності можливості знову вивчати іноземну мову у навчальному закладі переважна більшість респондентів 85,3% (128) зазначила, що приклали би більше зусиль для вивчення іноземної мови, а також під час навчання звернули би увагу на вивчення лексики і граматики 47,3% (71); більше уваги приділили би письму 20,0% (30); більше уваги приділили би аудіюванню 47,3% (71). І лише 3,3% (5)

респондентів зазначили, що і так добре знають іноземну мову. Отже, знов потрібні зміни в змісті і методиках викладання та мотивації до навчання мови, різних видів мовленнєвої діяльності.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Результати проведеного нами дослідження засвідчили, що стан сформованості мовної компетентності офіцерів недостатньою мірою відповідає потребам Національної гвардії України у наявності підготовленого особового складу, який можна залучати до заходів міжнародного співробітництва (30%). Результати проведені нами досліджень свідчать, що недостатній рівень сформованості МК створює певні труднощі не лише під час залучення офіцерів до професійної діяльності за кордоном, а й у професійній діяльності під час заходів міжнародного співробітництва в Україні.

Виходячи з викладеного, можна сформулювати такі напрямки покращення стану вивчення іноземної мови офіцерів в частинах НГУ в ході професій-

ної (індивідуальної) підготовки: створення різноманітних умов в НГУ для її вивчення: організаційних, педагогічних, технічних, нормативних; врахування рівня знання мови офіцерами і диференціація навчання на цій основі; вдосконалення змісту і методик викладання іноземної мови відповідно до посадових обов'язків офіцерів з урахуванням специфіки службово-бойової діяльності військових частин НГУ; формування позитивної мотивації до вивчення мови у офіцерів; забезпечення іншомовної практики для офіцерів НГУ в щоденній діяльності та іншомовному середовищі; полікультурна підготовка офіцерів; підготовка офіцерів до ДН із застосуванням інтерактивних технологій. Вважаємо перспективним вивчення особливостей впровадження технологій дистанційного навчання в процес формування мовної компетентності офіцерів військових частин НГУ. Зазначене постає оптимальним підґрунтям для розробки педагогічних умов формування мовної компетентності офіцерів НГУ в процесі ДН.

Список використаної літератури

1. Положення про мовну підготовку особового складу ВВ МВС, затверджене наказом Командувача ВВ МВС від 31.01.2012 року № 39.
2. STANAG 6001 (5-е видання). NATO Standardization office, Brussels. 2014. 56 p.
3. Лютий В.М. Теоретичне обґрунтування сутності, значення і особливостей мовної компетентності офіцерів військових частин Національної гвардії України / Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка (педагогічні науки) № 5 (336) листопад 2020. с. 35-51.
4. Лютий В.М. Стан розробленості проблеми дистанційного навчання військовослужбовців іноземним мовам у сучасних науково-педагогічних дослідженнях. POLISH SCIENCE JOURNAL (ISSUE 2(35), 2021) – Warsaw: Sp. z o. o. "iScience", 2021. Part 2. pp.108-127.
5. Лагодинський О.С. Англomовна комунікативна компетентність як компонент змісту англomовної підготовки курсантів (слухачів) вищих військових навчальних закладів. Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України. 2013. Вип. 3. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnadps_2013_3_15 (дата звернення 15.02.2021)
6. Вигранка Т.В. Дидактичні умови формування мовленнєвої компетентності студентів філологічних спеціальностей в освітньому середовищі закладів вищої освіти [Текст]: автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.09 / Вигранка Тетяна Василівна. Тернопіль. нац. пед. ун-т ім. Володимира Гнатюка. Тернопіль, 2019. 20 с.
7. Мельник Н.І. Особливості іншомовної підготовки майбутніх фахівців авіаційної галузі. Актуальні проблеми педагогіки, психології та професійної освіти. 2019. №1. С.2-7.
8. Беґека Д.А. Підготовка майбутніх магістрів іноземної філології до формування фахової комунікативної компетентності студентів педагогічного університету [Текст]: автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Беґека Дмитро Анатолійович. Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. Київ, 2015. 18 с.
9. Лютий В.М. Стан розробленості проблеми формування мовної компетентності у офіцерів військових частин Національної гвардії України. Вісник Запорізького національного університету. Педагогічні науки. 2000. № 3.
10. Крикун В.Д. Формування іншомовної професійної компетентності майбутніх магістрів військового управління : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Вікторія Дмитрівна Крикун. Нац. ун-т оборони України ім. Івана Черняховського. Київ: [б.в.], 2018. 19 с.
11. Скибун Н.Д. Формування професійної мовленнєвої компетентності майбутніх фахівців туристичного профілю : автореферат дисертації ... канд. пед. наук: 13.00.02 / Н.Д.Скибун; Київський університет імені Бориса Грінченка. Київ, 2016. 20 с.
12. Гріднєва Л.М. Формування іншомовної комунікативної компетенції майбутніх працівників правоохоронних органів: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / Л.М.Гріднєва. Луган. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. Луганськ, 2010. 20 с.
13. Мамонова О.І. Контекстна модель професійно спрямованої мовної підготовки майбутніх правоохоронців. Дисертація канд. пед. наук: 13.00.04, Луган. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Старобільськ, 2015. 200 с.

References

1. Language training guidance. (2012). *Interior troops of MIA Commander Directive No 39*. [in Ukrainian].
2. STANAG 6001. (2014). *NATO Standardization office*, Brussels.
3. Lyutyi, V.M. (2020). Teoretychne obgruntuvannya sutnosti, znachennya i osoblyvostey movnoyi kompetentnosti ofitseriv viys'kovykh chastyn Natsional'noyi hvardiyi Ukrayiny [Theoretical substantiation of the essence, meaning and features of language competence of officers of the National Guard of Ukraine units]. *Visnyk of Taras Shevchenko Luhansk National University. Series: Pedagogy*, 5 (336), 35–51. [in Ukrainian].
4. Lyutyi, V.M. (2021). Stan rozroblenosti problemy dystantsiynoho navchannya viys'kovosluzhbovtsiv inozemnym movam u suchasnykh naukovo-pedahohichnykh doslidzhennyakh [The state of distance learning development of military personnel in foreign languages in modern scientific and pedagogical research]. *Polish science journal*, 2 (35), 108–127. [in Ukrainian].
5. Lahodynskyi, O.S. (2013). Anhlomovna komunikatyvna kompetentnist yak komponent zmistu anhlomovnoi pidhotovky kursantiv (slukhachiv) viyshchykh viiskovykh navchalnykh zakladiv [English language competence as a component of cadets' English language training]. *Visnyk of National Academy of State border service of Ukraine*, 3. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnadps_2013_3_15
6. Vyhranka, T.V. (2019). *Dydaktychni umovy formuvannja movlennevoi kompetentnosti studentiv filologichnyh specialnostei v osvitiomu seredovyshchi zakladiv vyshchoi osvity* [Didactic conditions for the formation of speech competence of students of philological specialties in the educational environment of higher education institutions] [Extended abstract of Candidate dissertation]. Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogic University. [in Ukrainian].
7. Mel'nyk, N.I. (2019). Osoblyvosti inshomovnoyi pidhotovky maybutnikh fakhivtsiv aviatsiynoyi haluzi [Features of foreign language training of future specialists in the aviation industry]. *Current issues of pedagogy, psychology and vocational education*, 1, 2-7. [in Ukrainian].
8. Beheka, D.A. (2015). *Pidhotovka maybutnikh mahistriv inozemnoyi filolohiyi do formuvannya fakhovoyi komunikatyvnoyi*

- kompetentnosti studentiv pedahohichnoho universytetu* [Training of future Masters in foreign philology for the formation of professional communicative competence of students of the Pedagogical University] [Extended abstract of Candidate dissertation]. Mykhailo Draghomanov National Pedagogic University. [in Ukrainian].
9. Lyutyi, V.M. (2020). Stan rozroblenosti problemy formuvannya movnoyi kompetentnosti u ofitseriv viys'kovykh chastyn Natsional'noyi hvardiyi Ukrayiny [The state of development of the problem of formation of language competence in officers of National Guard of Ukraine units]. *Visnyk of Zaporizhzhya National University. Pedagogy. 3.* [in Ukrainian].
10. Krykun, V.D. (2018). *Formuvannya inshomovnoyi profesiynoyi kompetentnosti maybutnikh mahistriv viys'kovoho upravlinnya* [Foreign language professional competence development in would-be masters of military management] [Extended abstract of Candidate dissertation]. Ivan Cherniakhovskiy National University of Defence of Ukraine. [in Ukrainian].
11. Skibun, N.D. (2016). *Formuvannya profesiynoyi movlennyevoyi kompetentnosti maybutnikh fakhivtsiv turystychnoho profilyu* [Formation of professional speech competence of future specialists of a tourist profile] [Extended abstract of candidate dissertation]. Borys Hrinchenko University of Kyiv. [in Ukrainian].
12. Hridnyeva, L.M. (2010). *Formuvannya inshomovnoyi komunikatyvnoyi kompetentsiyi maybutnikh pratsivnykiv pravookhoronnykh orhaniv* [Formation of foreign language communicative competence of future law enforcement officers] [Extended abstract of candidate dissertation]. Taras Shevchenko Lughansk National University. [in Ukrainian].
13. Mamonova, O.I. (2015). *Kontekstna model' profesiyno spryamovanoyi movnoyi pidhotovky maybutnikh pravookhorontsiv*. [Contextual model of professionally oriented language training of future law enforcement officers] [Unpublished Candidate dissertation]. Taras Shevchenko Lughansk National University. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 19.03.2021 р.
Стаття прийнята до друку 24.03.2021 р.

Liutyi Volodymyr

Lecturer

Language Department

National Academy of the National Guard of Ukraine, Kharkiv, Ukraine

ANALYSIS OF THE LANGUAGE COMPETENCE OF THE NATIONAL GUARD OF UKRAINE OFFICERS

Abstract. According to the Ukraine integration in the European Union, the NATO integration course and the fact that NGU officers are constantly involved in international cooperation, we analyzed in the article the state of development of NGU officers' language competence and systematized the results of the state of language competence of NGU officers and key characteristics of the language competence development in officers as well as readiness of the officers for self-education and for the language competence development. A monitoring study was conducted by surveying NGU officers to determine the current state of language competence development in NGU officers and the attitude of officers to innovative technologies and distance learning technologies in the language competence development. We consider the creation of various conditions for the study to be an urgent problem of training NGU officers. Among them there are organizational, pedagogical, technical, normative conditions; considering of the level of language proficiency of officers and differentiation of training on this basis; improving the content and methods of teaching a foreign language in accordance with the duties and responsibilities of officers, with the specifics of the activities of NGU units; formation of positive motivation in officers to learn the language; providing foreign language practice for officers in daily activities and foreign language environment; multicultural training of officers; DL training for officers. The state of language competence development in officers is outlined with indication of problems of language competence development and emphasis is placed on effective forms of training with a view to developing of language competence components development in NGU officers.

Key words: language competency development; survey; communication competency; NGU officers; distance learning technologies.